

Memo – Ter kennisname

Registratienummer:
20.016551

Aan: VV
Van: POHO Langeslag
Onderwerp: Bodemdaling landelijk gebied: pilot
Datum: 25-2-2020

Waarom moet u dit weten

In het coalitieakkoord "Water raakt ons" is vastgelegd dat de coalitie zich op het dossier "bodemdaling" proactief wil opstellen. In het stedelijk gebied wordt in de binnenstad van Gouda reeds invulling gegeven aan de actieve positionering. Deze opstelling zal worden doorgetrokken naar het landelijk gebied waarbij het initiatief wordt genomen voor een pilot samen met gebied en met andere partners. Het coalitieakkoord bouwt voor bodemdaling voort op de door de vorige verenigde vergadering vastgestelde koersnotitie bodemdaling (18.091101; 4 juli 2018) en rolopvatting bodemdaling (18.160599; 30 januari 2019). In die VV-besluiten wordt ingezet op een gezamenlijke aanpak met andere overheden en de stakeholders in het gebied.

Coalitieakkoord Water raakt ons, 2019

We pakken het bodemdalingsdossier proactief op en nemen initiatief voor een pilot in landelijk gebied

Een groot deel van Rijnland heeft te maken met de consequenties van bodemdaling, met name in het veenweidegebied. De gevolgen hiervan zijn groot voor bewoners en ondernemers, en variëren van verzakkende panden, wegen en rioleringen tot en met het niet meer optimaal kunnen benutten van gronden voor de land- en tuinbouw, maar ook de uitstoot van CO2.

Als waterbeheerder zijn wij een belangrijke medespeler in dit complexe dossier. We zijn dan ook nauw betrokken bij de landelijke en regionale (kennis)programma's. Een mooi voorbeeld daarvan is het samenwerkingsproject in Gouda. We vinden het essentieel dat er in ons gebied ook een samenwerkingsproject in het landelijk gebied met de direct betrokkenen wordt opgezet om te werken aan een wenkend perspectief. Rijnland neemt daartoe het initiatief en reserveert hiervoor € 300.000,-.

Voor de positionering omtrent bodemdaling in het landelijk gebied en de doelstellingen voor een project (projecten) zal een beeld-, opinie- en besluitvormingstraject worden doorlopen. In de bestuursagenda 2020/21 zijn daarvoor de volgende mijlpalen opgenomen:

- Beeldvorming 27 mei 2020
- Besluitvorming 18 november 2020

Voor diverse processen zoals klimaatakkoord, regiodeal bodemdaling en Vitaal Platteland lopen op dit moment de voorbereidingsprocessen inclusief de programmering van de financiering. Om geen kansen te missen en deze mogelijkheden volwaardig te betrekken in het besluitvormingsproces van de VV is het wenselijk nu reeds voorbereidende stappen te nemen.

Kernboodschap

In het coalitieakkoord en de eerdere VV-besluiten zijn reeds kaders meegegeven voor de projecten landelijk gebied:

- Initiatief moet gedragen zijn door het gebied en waar mogelijk synergie pakken met andere ontwikkelingen en opgaven, inclusief onze kerntaken;
- De pilot moet complementair zijn aan (elders) lopende projecten (zoals onderwaterdrains bij HDSR en natte teelten bij HHNK). Met het o.a. Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling wordt hierover afgestemd;
- Bij voorkeur richt de pilot zich op nieuwe verdienmodellen of actief grondwaterbeheer aansluitend bij het bodemsysteem dat bijdraagt aan een “wenkend toekomstbestendig perspectief”.

Op dit moment wordt de programmering voor het programma Vitaal Platteland (onderdeel InterBestuurlijk Programma) ingevuld inclusief de 50% financiering uit LNV. Met het gebied rond de Kaag en met het Kadaster is een voorstel opgesteld om de kansen voor een alternatief (“transformatief”) regionaal verdienmodel uit te werken waarbij ook bodemdaling wordt geremd, biodiversiteit gestimuleerd en de wateroverlastopgave verlicht. De kosten worden geraamd op €200.000 waarvan LNV 50% bijdraagt op voorwaarde van regionale cofinanciering. Omdat het voorstel past binnen de kaders voor de pilot landelijk gebied heeft D&H een besluit genomen €100.000 beschikbaar te stellen (20.003067; 21 januari 2020). De concrete invulling wordt nog nader uitgewerkt. Daarnaast is vanuit andere middelen een bijdrage verstrekt van €10.000 aan het initiatief vanuit polder de Eenzaamheid (J. v. Schie) voor regeneratieve landbouw in relatie tot o.m. bodemdaling.

Tenslotte draagt Rijnland bij aan het onderzoek “Boeren op Hoogwater” dat kijkt naar een bedrijfsmodel met geringe drooglegging en dat onderdeel uitmaakt van de regiodeal (deze bijdrage komt niet uit het budget van € 300.000). Verder voert Rijnland reeds overleggen met gemeenten, regio’s en landbouworganisaties om mogelijkheden te verkennen tot transitie waarbij ook geprofiteerd kan worden van de gelden uit het klimaatakkoord gericht op reductie van CO2-emissie waarvoor een regionale veenweidevisie door de provincie wordt opgesteld dit jaar.

Context

Bodemdaling in het landelijk gebied heeft met name gevolgen in het veenweidegebied door extra beheer en onderhoud van infrastructuur (wegen, leidingen) en waterbeheer. Veen kan door uitzakkende grondwaterstanden oxideren en bijdragen aan de CO2-emissie (ca 3% van de totale nationale emissie). Rijnland heeft circa 16.000 ha “veenweide” (5% van het nationale areaal) waarvan een aanzienlijk deel een zand- of kleidek heeft.

Het merendeel van de veengronden is in gebruik als weidegebied voor de melkveesector. Het areaal en de grondwaarden zijn zo groot dat er feitelijk geen realistisch scenario voor een toekomstbestendig beheer denkbaar is zonder de landbouwsector. Remmen van bodemdaling is echter gebaat bij ondiepe grondwaterstanden (20 cm onder maaiveld lijkt ideaal te zijn om de oxidatie van veen te beperken en emissie van methaan en lachgas te minimaliseren). Dit vergt een transitie ten opzichte van het huidige beheer met wellicht andere functieverdeling, bedrijfsvoering (inclusief actief grondwaterbeheer en wellicht eiwitproductie via natte teelten), waterbeheer en verdienmodellen (via landbouwsubsidies, CO2-beprijzing en beprijzing naar consument). Een transitie vereist derhalve samenwerking van alle stakeholders waarbij waterbeheer slechts een van de aspecten is.

De positionering van Rijnland en invulling van projecten in het landelijk gebied kunnen voortbouwen op de processen die veelal met partners zijn ingezet in de afgelopen jaren:

- Deelname aan **strategische trajecten** met andere waterschappen, provincies, gemeenten en stakeholders zoals Platform/Stuurgroep Groene Hart, Platform Slappe Bodem, Bestuurlijke kerngroep bodemdaling UvW;
- Bijdrage aan **kennistrajecten** met andere overheden en kennisinstellingen: Veenweide Innovatie Centrum, Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (via STOWA), Ontwikkeling

bodemdalingskaarten via SBIR (Small Business Innovation Research, stimuleringsregeling van het ministerie van Economische Zaken), Boeren op hoog Peil, etc.;

- Actieve deelname aan **interbestuurlijke programma's van rijk met regio** zoals: Regiodeal bodemdaling Groene Hart, Inter-Bestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP-VP) en klimaatakkoord;
- Remmen bodemdaling meenemen bij **peilafwegingen** binnen eigen peilbesluiten in gebieden met bodemdaling waarbij, indien de functies daarmee uit de voeten kunnen, bodemdaling niet (volledig) wordt geïndexeerd (nota peilbeheer);
- **Visievorming Rijnland** omtrent o.a. klimaatverandering en waterkwaliteit en het WBP waarbij onderlinge verwevenheid met het beleid voor bodemdaling speelt.

Vervolg

De VV zal worden geïnformeerd via de beeldvormende en besluitvormende sessies van 27 mei en 18 november respectievelijk. Waar relevant zal tussentijds informatie worden aangeleverd.